

Державний архів Сумської області

**Роменський дитячий будинок Роменського районного відділу
народної освіти м. Ромни Роменського району Сумської області**

ФОНД Р-6012

Опис № 4-О

1944-1950

ПЕРЕДМОВА

до опису №4-О фонду Р-6012 – Роменський дитячий будинок
Роменського районного відділу народної освіти
м. Ромни Роменського району Сумської області

З приходом радянської влади у 1918 році дитячі притулки, що існували в дореволюційній Росії на благодійні кошти, декретом Раднаркому були перетворені на державні дитячі будинки й передавались у відання спеціально створених комісій. Для нормування процесу організації мережі дитячих закладів для безпритульних дітей Наркомос видав низку положень, зокрема, «Про дитячу трудову колонію», «Про трудову комуну для підлітків», «Про прийомні пункти», «Про створення відкритих дитячих будинків»

Якщо до революції на соціальний розвиток безпритульних дітей, крім державних, впливали благодійницькі організації та церква, а виховання базувалось на ідеалах християнської моралі та відданості монархії, то більшовики оголосили принципами комуністичного виховання марксизм, класовість, атеїзм, колективізм та інтернаціоналізм. Безпритульні діти були беззахисними перед ідеологічним тиском тоталітарного режиму й виховними експериментами радянської педагогіки. *«Воспитывать у детей чувства советского патриотизма, беспредельной преданности партии, правительству и т. Сталину»* (оп.2, спр.6).

Наприкінці 1930 – початку 1940-х років у дитячих будинках Радянського Союзу почала спостерігатись певна тенденція: вихованців дитбудинків, особливо тих, що були круглими сиротами чи дітьми репресованих «ворогів народу», які не знали своїх батьків, намагались раніше строку випустити у доросле життя.

Форми виявлення дитячої безпритульності також були різними: жебрацтво, бродяжництво, проституція, правопорушення. Причини виникнення безпритульності й втрати дітьми зв'язку з батьками мали системний характер. Значна частина дітей втратила зв'язок із батьками під час евакуації внаслідок голоду 1921–1923 років. У цілому, якщо на 1919-1920 роки в Україні нараховувалося приблизно 7.600.000 дітей, то 1/8 частина з них була безпритульною (950 тисяч).

Чергова «третя хвиля» безпритульності та сирітства розпочалася в СРСР після виходу в світ наказів НКВС «Об операции по репрессированию жен и детей изменников родины» (15 серпня 1937 року) і «О детях репрессированных родителей» (20 травня 1938 року), згідно з якими жінки «зрадників батьківщини» відправлялись до таборів на 5–8 років, а їх діти – до дитячих будинків.

Після визволення Сумської області для дітей, батьки яких загинули на фронті, у 1944 році створили 8 спеціальних дитбудинків.

З книги Петра Картавого «Світ осиротілих дітей: крізь біль і міфи – до справжності» (Суми. Видавництво «МакДен». 2011):

Довідка Сумського виконкому обласної Ради від 26 травня 1948 року Про хід виконання постанови РМ УРСР №235 від 10 березня 1948 року «Про заходи по ліквідації дитячої безпритульності та бездоглядності» станом на 1-е травня в області було 42 дитячих будинки з загальною кількістю 6230 дітей, з них: спецдитбудинків 8 з кількістю дітей 1666, звичайних дитбудинків 30 з кількістю дітей 4044, санаторних 1 з кількістю дітей 108, шкіл-інтернатів 3 з кількістю дітей 312. У Сумському облвідділі народної освіти життєдіяльність дитбудинків забезпечував сектор із 3 чол.

* * *

У 1926 році було відкрито Роменський дитячий будинок. У 1943 році школа реорганізована в дитячий будинок №1 для дітей-сиріт.

Згідно постанови виконкому Сумської облради депутатів трудящих за № 71 від 12.12.1942 у м. Ромни утворений дитячий будинок на 150 осіб. В додаток до постанови виконкому райради депутатів трудящих від 21 лютого 1944 року дитячому будинку передано приміщення колишнього житлового будинку по вул. Щучки, буд. 23 (колись там були пральня, лазня, їдальня, клуб, які згодом були зайняті під квартири). Організовано допоміжне господарство з передачею дитбудинку землі, коней, свиней, корів.

У 1946 році в розпорядженні будинку було 5 будівель, з них: у 2 будинках жили діти, в інших були кухня, столова, контора, пральня та інші підсобні приміщення. Було 2 майстерні – швейна та чоботарська. Станом на 1953 рік – 5 будівель, з яких три (з них дві дерев'яні) зайняті 19 дитячими спальнями. На кінець 1954 року у дитбудинку було 122 вихованці (74 хлопчики, 48 дівчат).

На виконання постанови виконкому обласної Ради депутатів трудящих № 262 від 4 квітня 1959 року «Про розширення сітки шкіл-інтернатів у 1959 р.» Наказ по Сумському обласному відділу народної освіти від 01 червня 1959 року «Про реорганізацію Правдинського, Путивльського, Роменського і Іванівського санаторного, Роменського № 3 та Миропільського дитячих будинків у школи-інтернати» Роменські дитячі будинки № 1 та № 3 реорганізовані у Роменську школу-інтернат на 210 учнівських місць. (оп.2, спр.89).

За наказом облвно №42 від 07.04.1959 на базі колишньої міської школи №4 та дитячого будинку №1 було створено Роменську школу-інтернат. З 03.05.1959 - школа-інтернат ім. О.А. Деревської.

У повоєнні часи підсобне господарство дитбудинку відіграло важливу роль, бо в державі було сутужно з харчами, більшість яких розподілялась за продовольчими картками.

Станом на 1958 рік дитячий будинок мав таке підсобне господарство свинарник, овочесховище, сарай, птахівник, а саме: коней – 4, корів – 2, телиця – 1, свиней – 76, курей – 30; сад (посаджений у 1956 році – 2,72 га), старий сад – 1 га.

Професійно-трудове навчання вихованців проводилося у майстернях та підсобному господарстві.

Норми харчування на одну дитину 10-12 років у повоєнні роки в інтернатних установах: булки 6 кг, хліба житнього 9 кг, цукру 1,5 кг, крупи (у т.ч. рис) - 3 кг, борошна 0,5 кг, сиру (творог) - 1 кг, молоко – 9 л, сметана 0,5 кг, тваринного масла - 0,9 кг, рослинних жирів – 0,3 кг, риби – 1,2 кг, м'яса – 2,4 кг, оселедця – 0,5 кг, яєць – 1,5 дес., картоплі – 9 кг, овочів – 9 кг, фрукти, ягоди - 4,5 кг, чай – 0,02 кг, кофе – 0,03 кг, повидло – 0,3 кг. З округленням на 1 вихованця – 100 крб.

У 14 років вихованці дитячого будинку випускалися у самостійне життя з мінімальним забезпеченням речами.

У справах є заяви громадян про видачу їм на виховання дітей, здебільше це діти, яких раніш здавали на виховання у дитбудинок, та найближчі рідні – племінники, онуки.

* * * * *

У 2019 році проведено науково-технічну обробку документів постійного терміну зберігання фонду, вдосконалення та переробку описів.

На подальше постійне зберігання були залишені справи: накази та розпорядження Наркомосвіти, обласного відділу наросвіти, по дитячому будинку, домові книги, листування, статистичні відомості, плани та розпорядження щодо виховання дітей, фінансові документи, списки, книги реєстрації та обліку вихованців, особові справи та індивідуальні медичні картки дітей, свідоцтва вихованців про закінчення школи, списки дітей у розшуку, заяви громадян про взяття дітей на виховання, розписки в отриманні дітей, особові справи вихователів, документи по підсобному господарству.

В описах відредаговані заголовки та дати справ, уточнена кількість аркушів, описи передруковано, складено історичну довідку та передмову, акт перероблення опису архівного фонду.

Справи в описах систематизовані за датами. Старі інвентарні описи взяті на облік. На впорядковані документи складено описи № 1 за 1927-1939 роки на 59 справ, опис № 1-о за 1926-1939 роки на 46 справ, опис № 2 за 1946-1959 роки на 67 справ, опис № 2-о за 1946-1959 роки на 67 справ, опис № 3 за 1945-1955 роки на 71 справу, опис № 4 за 1944-1951 роки на 25 справ, опис № 4-о за 1944-1950 роки на 31 справу, опис № 5-о за 1947-1954 роки на 47 справ.

Роменський дитячий будинок
 Роменського районного відділу
 народної освіти м. Ромни
 Роменського району Сумської
 області

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Директор Державного архіву
 Сумської області

_____Ю. ОЛІЙНИК
 _____2019

Фонд Р-6012

Опис № 4-О
 справ постійного зберігання
 за 1944-1950 рр.

№№ з/п	Індекс справи	Заголовок справи	Крайні дати документів справи	Крайні дати документів справи	Кількість аркушів у справі	Примітки
1	2	3	4	5	6	7
1.		Заяви громадян про прийом на роботу, робітників та службовців про звільнення з роботи	02.09.1944	30.12.1944	14	
2.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям	квітень 1944	грудень 1944	20	
3.		Накази по Роменському дитячому будинку № 1	14.04.1945	12.12.1945		
4.		Списки педагогічних робітників	20.11.1944		2	
5.		Виписки з наказів, призначення Роменського районного відділу народної освіти про призначення та звільнення посадових осіб. заяви громадян про прийом на роботу, робітників та службовців про звільнення з роботи	09.01.1945	17.12.1945	46	
6.		Відомості нарахування та виплати заробітної плати робітникам та службовцям	січень 1945	грудень 1945	27	

1	2	3	4	5	6	7
7.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям підсобного сільського господарства	березень 1945	грудень 1945	15	
8.		Накази по Роменському дитячому будинку № 1	09.01.1946	28.12.1946	15	
9.		Виписки з наказів, призначення Роменського районного відділу народної освіти про призначення та звільнення посадових осіб. заяви громадян про прийом на роботу, робітників та службовців про звільнення з роботи	09.01.1946	27.11.1946		
10.		Відомості нарахування та виплати заробітної плати робітникам та службовцям	січень 1946	грудень 1946	74	
11.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям підсобного сільського господарства	січень 1946	грудень 1946	23	
12.		Наказ, розпорядження Сумського обласного, Роменського районного відділів народної освіти про особовий склад, фінансову дисципліну та іншого змісту	14.01.1947	19.06.1947	11	
13.		Кошторис. реєстраційні картки по штатах за 1947 рік	1947		7	
14.		Виписки з наказів, призначення на роботу. Заяви громадян про прийом на роботу, робітників та службовців про звільнення з роботи	01.01.1947	01.12.1947	73	
15.		Відомості нарахування та виплати заробітної плати робітникам та службовцям	січень 1947	грудень 1947	118	

1	2	3	4	5	6	7
16.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям підсобного сільського господарства	січень 1947	грудень 1947	21	
17.		Накази по Роменському дитячому будинку № 1	01.01.1948	29.12.1948	22	
18.		Кошторис. Реєстраційна картка по штатах за 1948 рік	1948		14	
19.		Відомості нарахування та виплати заробітної плати робітникам та службовцям	січень 1948	грудень 1948	67	
20.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям підсобного сільського господарства	січень 1948	грудень 1948	74	
21.		Накази по Роменському дитячому будинку № 1	06.01.1949	30.12.1949	27	
22.		Накази по підсобному господарству	15.08.1949	09.02.1950	1	
23.		Тарифікаційні відомості педагогічних робітників за 1949 рік	1949		6	
24.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям	січень 1949	грудень 1949	113	
25.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям підсобного сільського господарства	січень 1949	грудень 1949	59	
26.		Виписки з наказів, призначення Роменського районного відділу народної освіти про призначення та звільнення посадових осіб. заяви громадян про прийом на роботу, робітників та службовців про звільнення з роботи	21.10.1949	30.01.1950	9	

1	2	3	4	5	6	7
27.		Накази по Роменському дитячому будинку № 1	11.01.1950	30.12.1950	20	
28.		Тарифікаційні відомості педагогічних робітників	20.04.1950		3	
29.		Список вихованців	1950		1	
30.		Відомості нарахування та виплати заробітної плати робітникам та службовцям	січень 1950	грудень 1950	56	
31.		Відомості нарахування заробітної плати робітникам та службовцям підсобного сільського господарства	січень 1950	грудень 1950	38	

До опису внесено 31 (тридцять одну) справу з № 1 по № 31 у тому числі:
літерні №№ _____,
пропущені №№ _____

Укладач опису:

Провідний архівіст відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату

О. АНДРЮЩЕНКО

01.11.2019

Перевідна таблиця шифрів фонду Р-6012 опис № 4-О

Новий номер справи	Старий номер справи	Новий номер справи	Старий номер справи
1.	4	17.	29
2.	6	18.	30
3.	7	19.	32
4.	5	20.	33
5.	9	21.	36
6.	10	22.	37
7.	11	23.	43
8.	13	24.	44
9.	17	25.	45
10.	18	26.	42
11.	19	27.	48
12.	20	28.	51
13.	22	29.	52
14.	25	30.	53
15.	26	31.	54
16.	27		